

UURAINEN

- Hyvä kunta ikääntyä -

IKÄIHMISTEN
HYVINVOINTIOHJELMA
VUOSILLE
2021-2025

Päivitetty versio 2024

Sisällys

JOHDANTO.....	5
1. VANHUSPALVELULAKI.....	8
1.1 Kunnan tehtävät	8
1.2 Hyvinvointialueen tehtävät	11
2. VÄESTÖRAKENTEEN KEHITYS IKÄRYHMITÄIN	12
4. VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET PALVELUILLE	14
4.1. Kunnan tavoitteet	15
4.2. Hyvinvointialueen tavoitteet	15
4.3. Yhdyspintatyön tavoitteet	15
5. UURAISTEN IKÄIHMISTEN PALVELUJEN VISIO 2025	16
5.1 Uuraisten ikäihmisten palvelujen strategia.....	16
5.2 Toimenpiteet strategian toteuttamiseksi	16
6. HYVINVOINTISUUNNITELMAN STRATEGISET LINJAUKSET	17
7. HYVINVOINTIALUEEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	18
7.1. Hyvinvointialueen palvelut kotona asuville.....	18
7.2. Asumispalvelut.....	26
7.3. Omaishoito.....	27
7.4. Perhehoito	27
7.5. Rintamaveteraanien ja sotainvalidien palvelut.....	28
7.6. Etäryhmät.....	28
8. ELINYMPÄRISTÖ JA ASUMINEN.....	29
9. RYHMÄ-, KULTTUURI- JA LIIKUNTAPALVELUT	31
10. VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTO	32
11. VAPAAEHTOISTOIMINTA.....	33
12 LOPUKSI	35
LÄHTEET.....	35
LIITE	36

TYÖRYHMÄN JÄSENET

Mia-Riitta Allik

Jouko Nykänen

Satu Nieminen

Mariitta Kuitunen

Pauliina Kalenius

Mirkka Simonen

PÄIVITYS 2024

Satu Rautio-Hämäläinen

Mariitta Kuitunen

Tiina Löytömäki

Satu Nieminen

Jouko Nykänen

Riikka Röppänen

Mari Sivill

JOHDANTO

Uuraisten kunnan peruspalvelulautakunta asetti työryhmän ja heille tehtäväksi päivittää Ikäihmisten palvelustrategia vuosille 2015-2020. Ikäihmisten palveluja käsittelevä suunnitelma päivitettiin edellisen kerran vuonna 2014. Useat tuolloin esille nostetut asiat ovat toteutuneet, mutta kunnan palvelurakenteessa tarvittavat muutokset, ikäihmisten palvelujen valtakunnalliset tavoitteet sekä uudistunut lainsäädäntö edellyttävät kokonaisuutena suunnitelman perusteellisempaa uudistamista. Väestön ikääntyminen haastaa kuntaa pohtimaan aktiivisesti keinoja, joilla ikääntyneiden palvelut järjestetään vaikuttavasti, mutta myös taloudellisesti kestävästi. Nyt tarvitaan aitoa yhdessä tekemistä niin, että kehittämisessä ja päätöksenteossa otetaan aidosti huomioon myös iäkkäiden kuntalaisten tarpeet (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi, STM julkaisu 2013:11). Ikääntyvillä ihmisillä pitää iästä ja toimintakyvystä riippumatta olla mahdollisuus elää omanlaistaan hyvää elämää omissa yhteisöissään.

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma päivitys aloitettiin toukokuussa 2024 Hyvinvointialueen aloittamisen johdosta. Tämä suunnitelma tehdään yhteistyössä Uuraisten kunnan ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

Kunnallisissa palveluissa painopiste on siirtymässä hoidosta fyysisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin aktiiviseen edistämiseen ja

ongelmien ehkäisemiseen koko väestössä. Tämän tavoitteen tulee olla kunnassa eri sektoreiden ja hallintokuntien yhteinen (Kansallinen KASTE –ohjelma 2012–2015). Ikääntyneiden omia voimavaroja, omaa tekemistä ja toimintakykyä ylläpidetään varhaisella ja monipuolisella ehkäisevällä ja kuntouttavalla toiminnalla. Kotona asumista on mahdollista helpottaa esteettömillä ratkaisulla sekä apuvälineitä ja uutta teknologiaa hyödyntämällä. Lisäksi kotona asumista voidaan tukea ammattitaitoisilla sosiaali- ja terveystalveilla. Sosiaalihuollon erilaisia asumispalveluja ja myös laitoshoidon turvin enää suoriudu päivittäisistä toiminnoistaan turvallisesti kotona.

Niinpä kädessäsi onkin nyt Uuraisten kunnan Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2025. Sen ensisijaisena tavoitteena on edistää ikäihmisten

hyvinvointia laaja-alaisessa yhteistyössä. Visiona on uuraistaisten ikääntyneitten mahdollisuus toimia, vaikuttaa ja tehdä valintoja mahdollisimman aktiivisesti ja saada edelleenkin ikääntyä onnistuneesti omassa kotikunnassa. Keskeinen perusajatus on, että ikäihmisten hyvinvointi, elämän merkityksellisyys ja mahdollisuus osallistua yhteiskunnassa on kunnassa kaikkien yhteinen asia.

Ikäihmisten palveluilla tässä suunnitelmassa tarkoitetaan palveluja, jotka edistävät yli 75-vuotiaiden mahdollisimman itsenäistä suoriutumista ja toimintakykyä. Kunnallisia palveluja täydentämään tarvitaan tulevaisuudessa myös yksityisiä palveluntuottajia. Seurakunnan, vapaaehtoistoimijoiden, kulttuurin ja harrastus- ja osallistumismahdollisuuksien merkitys hyvinvoinnille on merkittävä. Palvelujen järjestämisen haasteena on, että kunta luo saumattoman kokonaisuuden ehkäisevistä palveluista aina pitkäaikaiseen hoitoon asti.

Uuraisten kunnan vision mukaan kunta on kasvava ja kehittyvä maaseutukunta tarjoten luonnonläheisen asuinympäristön sekä joustavat ja toimivat peruspalvelut. Liikuntamahdollisuudet kunta näkee terveyden edistämiseen tähtäävinä. Tämä suunnitelma on laadittu osaksi kunnan strategista suunnitelmaa. Suunnitelman työstämisessä ovat olleet mukana vanhuspalvelut, vanhusneuvosto ja poliittinen edustus. Asiantuntijana on tarvittavin osin ollut yhteiskuntatieteiden tohtori, gerontologi Riitta Räsänen.

1. VANHUSPALVELULAKI

Vanhuspalvelulaki on laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista. Siinä määritellään kunnan ja hyvinvointialueen yleiset velvollisuudet ja eri toimialojen yhteistyö ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemisessa.

1.1 Kunnan tehtävät

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen kehittämiseksi.

Lain 5§:n mukaan suunnitelmassa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä. Suunnitelma on laadittava osana kunnan strategista suunnittelua. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain. Lain 5 §:n mukaan suunnitelmassa on:

1. arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palvelutarpeeseen vaikuttavia tekijöitä
2. määriteltävä tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi.
3. määriteltävä toimenpiteet, joilla kunta vastaa edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisesta sekä arvioitava voimavarat, jotka kunnassa tarvitaan toimenpiteiden toteuttamiseksi
4. määriteltävä kunnan eri toimialojen vastuut toimenpiteiden toteuttamisessa
5. määriteltävä, miten kunta toteuttaa yhteistyötä kunnassa toimivien julkisten tahojen, yritysten sekä ikääntyneitä väestöä edustavien järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Pykälässä 6 määrätään palvelujen riittävyyden ja laadun arvioinnista sekä palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta.

6 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.

Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan

muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.

Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa. Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin

neuvotteluihin.

Vanhuspalvelulaki edellyttää suunnitelmallisuutta sekä asiakkaan osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistamista.

1.2 Hyvinvointialueen tehtävät

Asiakkaan hakiessa hyvinvointialueen palveluihin tekee asiakasohjaaja palvelutarpeen arvioinnin, jonka mukaan määritellään tarvittavat palvelut asiakkaalle ja tehdään palvelupäätökset. Palvelun alkaessa tehdään Rai-arviointi sekä hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa asiakkaan oma näkemys palveluista tulee esille. Palvelusuunnitelmaa laadittaessa mukaan kutsutaan asiakkaan lisäksi omainen/edustaja. Asiakkaalle nimetään omahoitaja, jonka vastuulla on mm. hoito- ja palvelusuunnitelman laadinta ja toteutuksen seuranta ja arviointi. Omahoitaja myös auttaa palvelujen hakemisessa ja saamisessa ja toimii yhdyshenkilönä suhteessa muuhun verkostoon.

2. VÄESTÖRAKENTEEN KEHITYS IKÄRYHMITTÄIN

Väestöennusteen mukaan 65-84 -vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2040 mennessä maltillisesti. Sen sijaan iäkkäiden eli 85 vuotta täyttäneiden kuntalaisten määrä kasvaa voimakkaasti (Taulukko 1). Ennusteen mukaan heidän suhteellinen määränsä on jo yli kuusi prosenttia väestöstä vuonna 2040.

Taulukko 1. Uuraisten kunnan ikääntyneen väestön määrän kehitys vuosina 2019, 2025 ja 2040. **(Lähde:** Tilastokeskus, Uuraisten ikääntyneen väestön ikärakenteen kehitys vuosina 2020, 2025 ja 2040)

IKÄRYHMÄ	VUONNA 2020	VUONNA 2025	VUONNA 2040
65-74- vuotiaat	444	420	450
75-85- vuotiaat	217	320	370
yli 85-vuotiaat	75	90	240

Ikääntyvien uuraislaisten hyvinvoinnista on vähän tutkimustietoa ja tilastointia.

Edellä oleva taulukko on tehty ensimmäiseen Ikäihmisten hyvinvointiohjelman -versioon. Vuonna 2024 väestöennuste on hieman muuttunut aikaisempaan taulukkoon verrattuna. (Lähde, Tilastokeskus,

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. Uuraisten ikääntyneen väestön ikärakenteen kehitys vuosina 2025, 2030 ja 2040. Ennuste otettu 8/2024)

IKÄRYHMÄ	VUONNA 2025	VUONNA 2030	VUONNA 2040
65-74- vuotiaat	395	381	383
75-85- vuotiaat	310	343	311
yli 85-vuotiaat	82	113	189

Keski-Suomen Hyvinvointialueen ennuste yli 75-vuotiaiden määrästä on liitteenä (LIITE1).

3. VÄESTÖLLINEN HUOLTOSUHDE

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa ei-työikäisten lukumäärää (alle 15-vuotiaat ja yli 65- vuotiaat) suhteessa työikäisten lukumäärään. Työvoimasta poistuu kasvava joukko työikäisiä, kun vielä varsin suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle. Uuraisten kunnassa huoltosuhde on hyvä.

Väestöllinen huoltosuhde, Uurainen. (Lähde: Tilastokeskus. Tiedot otettu 8/2024)

	VUONNA 2025	VUONNA 2030	VUONNA 2040
Uurainen	80,3	81,1	85,8

4. VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET PALVELUILLE

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut 4/24 Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027.

Laatusuosituksen tarkoituksena on tukea hyvinvointialueiden sekä kuntien varautumista väestön ikääntymiseen. Laatusuosituksen tavoitteena on toimia hyvinvointialueiden ja kuntien päättäjien, johdon, henkilöstön sekä valvonnan ja muiden toimijoiden työvälineenä palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Tavoitteena on aktiivinen ja toimintakykyinen ikääntyminen sekä laadukkaat ja kestävät palvelut. Laatusuositus tukee hallitusohjelman, vanhuspalvelulain sekä sosiaalihuoltolain toimeenpanoa sekä niihin tehtyjä uudistuksia.

Laatusuosituksessa annettavat suositukset ovat kansallisen Ikäohjelman ja Tulevaisuuden Sote-keskus ohjelman eri hankkeiden pohjalta nousevia sekä tutkittuun tietoon perustuvia suosituksia. Ne ovat yleisempää ohjusta, joiden toimeenpano jättää tilaa hyvinvointialueiden ja kuntien paikallisten olosuhteiden huomioimiselle, kun niitä otetaan käyttöön.

Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat iäkkäiden aktiivisuuden, työurien ja toimintakyvyn edistäminen, vapaaehtoistoimintaan osallistuminen, teknologian hyödyntäminen hyvinvoinnin edistäjänä, asuminen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyys, palvelujen toteuttaminen kestäväällä tavalla, laatuindikaattorit laadun ja vaikuttavuuden seurannassa sekä skenaariolaskelmat ennakoidun asiakasmäärän mukaan.

4.1. Kunnan tavoitteet

Terve ikääntyminen mahdollistaa osaltaan iäkkäiden täysivaltaisen osallistumisen yhteiskunnassa, parantaa heidän elämänlaatuaan ja vaikuttaa suoraan sosiaali- ja terveystalouden tarpeeseen.

4.2. Hyvinvointialueen tavoitteet

Hyvinvointialueen tavoitteena on edistää hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä, sekä vahvistaa kuntalaisten kokemusta omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan. Lisäksi tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, sekä tuottaa palveluita yhdenvertaisesti, saavutettavasti vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti.

4.3. Yhdyspintatyön tavoitteet

Tavoitteena on ymmärtää toistemme tavoitteet (Uuraisten kunta & Hyvinvointialue) ja tehdä työtä ikäihmisten edun vuoksi.

Lisäksi tavoitteena on yhteisten rakenteiden ja toimintamallinen kehittäminen.

5. UURAISTEN IKÄIHMISTEN PALVELUJEN VISIO 2025

Uuraisilla on hyvä elää, asua ja ikääntyä.
--

5.1 Uuraisten ikäihmisten palvelujen strategia

- ✓ Kannustamme ja tuemme omatoimisuuteen ja yhteisöllisyyteen
- ✓ Ikäihmisten tarvitsemat palvelut ovat saavutettavissa, oikea-aikaisia ja laadukkaasti tuotettuja.

5.2 Toimenpiteet strategian toteuttamiseksi

- ✓ Tavoitteena olisi liikuntaryhmä ikääntyneille
- ✓ Yhteistyötä Uuraisten kunnan, Keski-Suomen Hyvinvointialueen ja paikallisten toimijoiden kanssa
- ✓ Tehdään yhteistyörakenne: Ikäihmisten moniammatillinen tiimi.

6. HYVINVOINTISUUNNITELMAN STRATEGISET LINJAUKSET

Hyvinvointisuunnitelma perustuu kokonaisnäkemykseen ikääntyneiden palveluiden nykytilasta ja tulevaisuuden tarpeista Uuraisten kunnassa. Terveiden ja toimintakyvyn edistämällä, riittävillä kotona asumista tukevilla palveluilla sekä tarvittavilla asuntojen muutostöillä mahdollistetaan ikääntyvien ihmisten mahdollisimman itsenäinen ja omatoiminen elämä omassa kodissa. Myös palveluasumista on kehitettävä systemaattisesti ja terveyskeskussairaalassa hoidetaan ainoastaan lääketieteellistä hoitoa tarvitsevat ikäihmiset.

Kansallisella tasolla tavoitteena on, että 75-vuotiaista asuu 91-92 % itsenäisesti kotona. Uuraisilla tavoitetaso on 91 %. Uuraisilla asui kotona v. 2020, 86,6 % yli 75- vuotiaista asukasta.

Oheisessa taulukossa on tavoitetasot palveluille määriteltynä.

PALVELU	UURAISTEN TILANNE VUONNA 2020	UURAISTEN TILANNE VUONNA 2024	KANSALLINEN TAVOITE 2020
Säännöllisen kotihoiton asiakkaana	86.60%	34 asiakasta	91 %
Omaishoidon tuen saajana	3% (9 as), 4% (12 as)	15 omaishoidettavaa	6 %

Tehostetun palveluasumisen tai pitkäaikaishoidon asiakkaana	13.4% (= 39as)	26 asiakasta	9 % (yhteensä)
---	----------------	--------------	----------------

7. HYVINVOINTIALUEEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Ikäihmiset käyttävät samoja terveydenhuollon palveluja kuin muutkin kuntalaiset. Uuraisten terveysasemalla järjestetään lääkärin ja hoitajan kiireellistä ja kiireetöntä vastaanottoa, sekä fysioterapeutin- suun terveyden-, ja mielenterveyspalvelut. Vastaanotot toimivat ajanvarauksella. Aika varataan aina ottamalla yhteyttä omalle terveysasemalle, josta asiakas saa arvion hoidon tarpeellisuudesta sekä tilanteenmukaisia toimintaohjeita.

7.1. Hyvinvointialueen palvelut kotona asuville

Asiakas- ja palveluohjaus

Keskitetyssä asiakas- ja palveluohjauksessa asiakas saa matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta sekä ennaltaehkäisevistä, että hyvinvointialueen palveluista. Asiakkaat ohjautuvat ikääntyneiden palveluihin keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen palvelutarpeen arvioinnin kautta. Tarvittava tuki- ja palvelukokonaisuus suunnitellaan yhdessä asiakkaan, läheisten tai muun verkoston kanssa.

Päivätoiminta

Ikääntyneiden päivätoiminta järjestetään varhaisen tuen palveluna eritasoisena päivätoimintana palvelutarpeen mukaisesti. Ikääntyvien päivätoiminta jaetaan kuntouttavaan päivätoimintaan, päivätoimintaan omaishoidettaville, etäpäivätoimintaan, sekä kevyempään seniorikeskustoimintaan. Seniorikeskustoimintaan luodaan yhteistyömalli kunnan, järjestöjen, seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa ja toimintaa järjestetään tiiviissä yhteistyössä, ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden sekä toimintakyvyn edistämiseksi. Toiminta on ennaltaehkäisevää, virikkeellistä, omatoimisuutta ja toimintakykyä tukevaa sekä sosiaalisia suhteita ylläpitävää.

Lisäksi päivätoiminnan palvelukokonaisuuteen kuuluu hygieniapalvelut asiakkaille, joiden peseytyminen kotona ei onnistu esteellisten tilojen tai muun syyn vuoksi. Päivätoiminnan palveluiden määräaika- ja tavoitteellisilla jaksoilla, monipuolisella ryhmätoiminnalla sekä moniammatillisella osaamisella ja arvioinnilla on tavoitteena tukea ikääntyneiden toimintakyvyn eri osa-alueita. Tarvittaessa järjestetään edestakainen kuljetus asiakkaan kotoa päivätoimintaan. Kuljetuspalvelusta peritään erillinen maksu.

Seniorin hyvinvointineuvola

Seniorin hyvinvointineuvolan palvelut ovat maksuttomia ja asiakas voi hakeutua palveluun omaehtoisesti, ilman palvelutarpeen arviointia. Toimintamuotoja ovat matalan kynnyksen ajanvarauksettomat sairaanhoitajan vastaanotot yksilölliseen neuvontaan ja ohjaukseen asiakkaan

terveydentilan edistämiseksi, sekä kutsutuille 68-vuotiaille kokonaisvaltaiset terveystarkastukset. Lisäksi seniorineuvolan sairaanhoitajan tehtävänä on osallistua seniorikeskustoiminnan järjestämiseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kotihoito

Kotihoidon palveluihin tullaan asiakasohjauksen palvelutarpeen arvioinnin kautta, palvelun myöntämiskriteerien täytyessä. Kotihoidon palvelut alkavat aina kuntouttavalla arviointijaksolla, joka on määräaikainen ja kestää neljästä kuuteen viikkoa. Jaksolla arvioidaan asiakkaan toimintakykyä ja palveluntarvetta yhdessä asiakkaan ja läheisten kanssa. Jakson tavoitteena on löytää asiakkaalle yksilölliset tukikeinot mielekkään ja turvallisen arjen tueksi ja tukea asiakkaan kuntoutumista ja kannustaa asiakasta kohti omia arjen tavoitteita.

Kotihoidon palvelua myönnetään myös lyhytaikaisesti asiakkaille, jotka tarvitsevat tukea kotona asumiseen ja arjessa selviytymiseen alentuneen toimintakyvyn, vamman tai kehitysvamman vuoksi. Tilapäisen kotihoidon kesto on yleensä alle kaksi viikkoa.

Kotihoitoa toteutetaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti asiakkaan kotiin tehtävillä kotikäynneillä ja/tai etähoivana. Etähoivalla tarkoitetaan ääni- ja videokuvayhteyden välityksellä tapahtuvaa hoitajan ja asiakkaan kohtaamista. Etähoivan yksiköistä lainataan etähoivan laite asiakkaalle hänen avuntarpeensa ajaksi. Hyvinvointialueen työntekijä asentaa lainalaitteen asiakkaalle ja opastaa laitteen käytössä.

Kotihoidossa on käytössä lääkeautomaatit, jotka ovat osa palvelukokonaisuutta ja ne auttavat huolehtimaan lääkkeiden annostelusta, jolloin asiakkaan ei tarvitse huolehtia itse omista lääkkeenottoajoistaan. Lääkeautomaatti tarjoilee oikeat lääkkeet asiakkaalle oikeaan aikaan ja muina aikoina lääkkeet ovat automaatin lukitussa säiliössä. Lääkeautomaattien avulla voidaan vahvistaa asiakkaan itsenäistä kotona selviytymistä.

Tehostettu kotikuntoutus on tarkoitettu säännöllisen kotihoidon asiakkaille, joiden toimintakyky ja arjessa pärjääminen on heikentynyt esimerkiksi sairastumisen aiheuttama yleiskunnon laskun vuoksi. Tehostettu kotikuntoutus toteutetaan moniammatillisesti eri ammattiryhmien avulla ja sen lähtökohtana on, että asiakas hyötyy kuntoutuksesta. Jakson pituus on asiakkaan yksilöllisestä tarpeesta riippuen neljästä kuuteen viikkoa.

Kotiin annettavat tukipalvelut

Kotiin annettavia tukipalveluita on aterial-, turva-auttamis-, sosiaalihuoltolain mukainen kuljetus-, hygienia-, asiointi, siivous- ja vaatehuoltopalvelu.

Ateriapalvelua ostava asiakas saa ruoan kotiin kuljetettuna. Ateriapalveluna asiakkaalle voidaan myöntää ateriakuljetuksen sijasta myös Menu-mat-ateria-automaatti.

Turva-auttamispalvelu on tarkoitettu ikääntyneille, vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille, joiden toimintakyky on heikentynyt tai jotka kokevat olonsa turvattomaksi. Turva-auttamispalvelun tarkoituksena on vahvistaa asiakkaan turvallisuutta ja itsenäistä kotona selviytymistä.

Turvapuhelinlaitteen ja turvarannekkeen avulla asiakas voi hälyttää kodistaan apua ympäri vuorokauden. Turvarannekkeessa olevan napin painamisen jälkeen asiakkaan vointia kysellään ja tarvittaessa turva-auttaja tulee käymään hänen luonaan. Turva-auttamispalvelun avulla asiakas saa apua äkilliseen avuntarpeeseen.

Sosiaalihuoltolain mukainen harkinnanvarainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden tai muun toimintakykyä alentavan syyn takia, ja jotka tarvitsevat palvelua asioimiseen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi ja asiakkaalle ei ole myönnetty vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua. Kuukaudessa myönnetään enintään kahdeksan yhdensuuntaista matkaa asiointiin lähimpään taajamaan. Kuljetuspalvelua ei voi käyttää terveydenhuollon matkoihin.

Asiointipalveluun sisältyy saattajapalvelu ja apu kauppaostosten tekemisessä

ja se voidaan myöntää silloin, kun asiakkaalla on haasteita toimintakykyyn liittyen eikä asiointi itsenäisesti onnistu. Asiointipalvelu perustuu sosiaalihuoltolakiin.

Siivouspalveluun kuuluu ylläpitosiivous kerran kuukaudessa.

Sosiaalihuoltolain mukaista siivouspalvelua myönnetään henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut siten, että hän ei kykene huolehtimaan kodin ylläpitosiivouksesta tai hankkimaan sitä yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelua myönnettäessä käytetään varallisuusharkintaa.

Vaatehuoltopalvelulla tarkoitetaan pyykinpesua, vaatteiden ripustamista ja viikkaamista. Sosiaalihuoltolain mukaista vaatehuoltopalvelua myönnetään henkilölle, joilla on toimintakyky alentunut, eikä henkilö itse selviydy vaatehuollon tehtävistä, lähipiirillä ei ole mahdollisuutta auttaa häntä tai henkilöllä ei ole asianmukaisia välineitä vaatehuoltoon. Palvelua myönnettäessä käytetään varallisuushankintaa

7.2. Asumispalvelut

Lyhytaikaisen asumisen tavoitteena on vahvistaa iäkkään voimavaroja, toimintakykyä sekä tukea kotona asumista. Lyhytaikaisessa hoidossa huolehditaan asiakkaan kuntoutuksesta, hänen tilansa arvioinnista ja ympärivuorokautisesta hoivasta. Lyhytaikaisella hoidolla voidaan tukea myös hoitavien läheisten voimavaroja. Lyhytaikaishoidon pituus määräytyy asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Lyhytaikaisen asumisen tavoitteet kirjataan asiakkaalle tehtävään kuntoutussuunnitelmaan. Lisäksi hänen toimintakykyään arvioidaan säännöllisesti.

Ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen on sopiva palvelumuoto niille iäkkäille henkilöille, joille kotihoidon palvelut eivät ole enää riittäviä, mutta joilla ei vielä ole tarvetta ympärivuorokautiseen hoitoon.

Yhteisöllisessä asumisessa asukas asuu omassa vuokra-asunnossaan. Asukkaan saamaa hoitoa ja huolenpitoa ohjaa yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Asumisessa korostuvat yhteisöllisyys ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta.

Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa turvataan yksilöllinen asuminen henkilöille, jotka tarvitsevat runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa ympärivuorokautisesti. Tarkoituksena on ylläpitää asiakkaiden päivittäistä toimintakykyä kuntouttavan työotteen, virikkeellisen toiminnan ja yhteisöllisyyden avulla kodinomaisessa ympäristössä.

Pitkäaikainen laitosasuminen on tarkoitettu henkilöille, joille ei voida järjestää heidän tarvitsemaansa ympärivuorokautista hoitoa kotona tai

iäkkäiden tehostetussa palveluasumisessa. Asukas saa ympärivuorokautista hoitoa, huolenpitoa ja apua päivittäisiin toimiinsa samaan tapaan kuin iäkkäiden tehostetussa palveluasumisessa.

Tämän lisäksi kunnassa on kaksi ikäihmisten asumiseen tarkoitettua taloa: Uuraisten Vuokratalot Oy:n omistama Iltala (16 vuokra-asuntoa) ja Uuraisten vanhustentaloyhdistys Ry:n omistama Rivikuukka (21 vuokra-asuntoa). Talot ovat tavallisia vuokra-asuntoja. Rivikuukassa on lisäksi yhteistiloja mahdollistaen kerhotoiminnan. Niihin hakeminen ja niissä asuminen noudattaa kunnan vuokra-asunnoissa voimassa olevia periaatteita. Asukasvalinnoissa huomioidaan hoidon ja palveluiden tarve. Lähivuosina tarvitaan uudisrakentamista sekä mahdollisesti myös asumispalvelun ostamista yksityiseltä palveluntuottajalta.

7.3. Omaishoito

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiooloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajille annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

7.4. Perhehoito

Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen, nuoren, aikuisen tai ikääntyneen hoidon, kasvatuksen ja huolenpidon ympärivuorokautista järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoito on lyhytaikaista hoivaa ja huolenpitoa tai pitkäaikaista yhdessä asumista perhehoitajan kodissa.

7.5. Rintamaveteraanien ja sotainvalidien palvelut

Rintamaveteraaneilla ja sotainvalideilla on oikeus kotiin annettaviin palveluihin. Palveluiden myöntäminen perustuu yksilölliseen asiakasohjaajan tekemään palveluntarpeen arviointiin sekä Valtiokonttorin ohjeisiin.

7.6. Etäryhmät

Tietoa ja tukea vaihtuvien teemojen mm. aivoterveysten ja omaishoitajuuden tueksi. Tietoa ryhmistä [Ikääntyneiden palvelut | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#)

8. ELINYMPÄRISTÖ JA ASUMINEN

Uuraisten kunnan ikärakenne muuttuu vauhdilla. Kunnan on kyettävä mukautumaan laajasti entistä iäkkäämpien kuntalaisten tarpeisiin ja tuettava mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaavia toimia. Myös toimivia liikenneratkaisuja tarvitaan tukemaan mahdollisuuksia asiointiin ja sosiaalisten suhteiden ylläpitoon. Ikäihmisen asiointi- ja liikkumismahdollisuuksia tuetaan kutsutaksiperiaatteella toimivalla asiointiliikenteellä, joka mahdollistaa asioinnin sivukyliltä keskustaan yhtenä päivänä viikossa.

Asuinympäristön ratkaisut, asunnon turvallisuus ja varustetaso, lähipalvelut sekä osallistumista ja asiointia varten toimivat liikennejärjestelyt tukevat kaikenikäisten omatoimisuutta, laajentavat elinpiiriä ja ylläpitävät hyvää elämänlaatua. Itsenäistä liikkumista edesauttaa ympäristön esteettömyys ja liikenneturvallisuus, jotka hyödyttävät kaikkia kuntalaisia. Tutkimusten mukaan rakennetun ympäristön ja liikenteen esteettömyys sekä yleisten palvelujen saavutettavuus lisäävät asukkaiden hyvinvointia ja siten vähentävät sosiaali- ja terveystalouden tarpeita ja kustannuksia. Ympäristön ja liikennevälineiden esteettömyys on tärkeä osa liikkumisen edistämistä ja osallisuuden tukemista. Julkisessa rakentamisessa on huomioitu esteettömyyttä parantavia tekijöitä. Katurakentamisessa tulee huomioida esimerkiksi reunakivien viistämiset apuvälineillä kulkemisen helpottamiseksi.

Kehittämistavoitteet

- Esteettömyyden huomioiminen ympäristö- ja liikennesuunnittelussa
- Ikääntymisen huomioiminen korjaus- ja uudisrakentamisessa
- Kuljetuspalvelujen kehittäminen
- Yleisten palvelujen saavutettavuus

Kaatumisen pelko on suurimpia ikäihmisten pelkoja. Esimerkiksi jalkakäytävien hiekoitus, auraus ja jäisten muhkuroiden poisto mahdollistavat ikäihmisten omatoimisen liikkumisen kaikkina vuoden aikoina.

9. RYHMÄ-, KULTTUURI- JA LIIKUNTAPALVELUT

Vapaa-ajan tapahtumia suunnitellaan ja toteutetaan kaikenikäisille kuntalaisille. Uuraisten kunnan vapaa-aikatoimi järjestää kuntalaisille suunnattuja kulttuuri- ja liikuntatapahtumia. Osa tapahtumista voidaan tuottaa yhdistysten tai järjestöjen kanssa. Ryhmätoiminnan tavoitteena on tavoittaa eri kohderyhmiä ja lisätä yhteisöllisyyttä (mm. kimppakävely, seniorikahvila, palvelupäivät ym). Yhteistyötä tehdään myös esim. Uuraisten seurakunnan, kyläyhdistysten, SPR:n, Uuraisten Marttojen ja Uuraisilla toimivien eläkeläisjärjestöjen kanssa.

Kehittämistavoitteet

- Kolmannen sektorin toiminnan tukeminen ja yhteistyön kehittäminen
- Elinikäisen opiskelun mahdollisuuksien edistäminen, esimerkiksi kansalaisopisto, Uuraisten Martat, Ikääntyneiden yliopisto
- Liikunta- ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen ja käytön tukeminen, esimerkiksi Senioripuisto/ulkokuntosali
- kuntosalitoiminnan kehittäminen
- Tavoitteena on tarjota liikuntaneuvontaa ja -ohjausta
- Esteettömien tapahtumien järjestäminen

10. VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTO

Kunnan on asetettava ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä (ns. Vanhuspalvelulaki). Neuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tai ikääntyneen väestön tarvitsemien palvelujen kannalta.

Vanhusneuvosto on toiminut Uraisilla vuodesta 2013 alkaen yhdistettynä vanhus- ja vammaisneuvostona. Sen tavoitteena on edistää viranomaisten, yksittäisten

kuntalaisten ja järjestöjen yhteistoimintaa sekä ikäihmisten osallistumista ja vaikuttamista omien asioiden hoitoon sekä päätöksentekoon. Vanhusneuvoston tulee toimia linkkinä ikäihmisten, viranomaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä sekä vahvistaa ikäihmisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia heitä koskevissa asioissa. Vanhusneuvostolla ei ole asioiden hoitamisessa itsenäistä päätösvaltaa, mutta se voi tehdä erilaisia esityksiä ja aloitteita sekä antaa pyydettyä lausuntoja ikäihmisiä koskevissa asioissa. Vanhusneuvostossa on kuusi jäsentä ja sekä varajäsentä. Yksi neuvoston jäsen toimii puheenjohtajana. Uuraisten kunnan työntekijä toimii neuvoston sihteerinä. Neuvostoon valitaan uudet jäsenet neljän vuoden välein.

Kehittämistavoitteet

- Ikäihmisten edustajana toimiminen ja lausuntojen antaminen ikäihmisiä koskevissa asioissa
- Palvelujen suunnitteluun ja elinympäristön kehittämiseen osallistuminen
- Palvelujen laadun ja vaikuttavuuden seuraaminen
- Vanhusneuvoston jäsenten kouluttaminen kunnan toimialueisiin ja asioihin
- Toimintaedellytysten luominen, mm. määräraha ja tiedonsaanti
- Vanhusneuvoston tunnettavuuden ja arvostuksen lisääminen

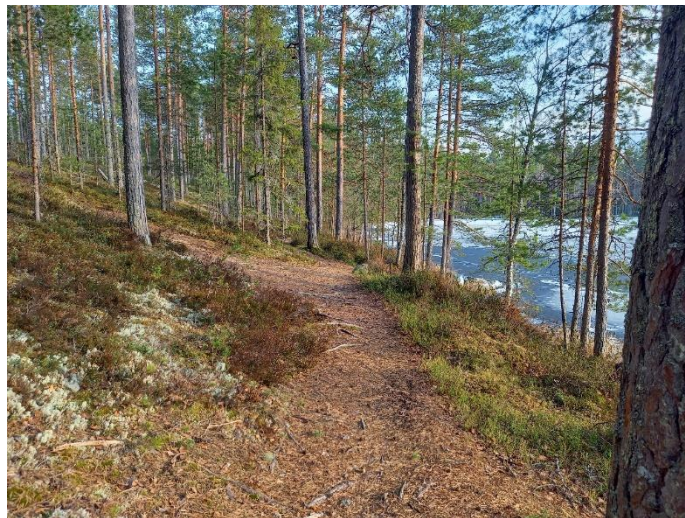
11. VAPAAEHTOISTOIMINTA

Vapaaehtoistyö täydentää julkisia palveluja. Seurakuntien vapaaehtoistyö tarjoaa mahdollisuuden toimia auttamistehtävissä. Vapaaehtoisten kouluttaminen, kiittäminen ja työnohjaaminen ovat tärkeitä. Järjestöillä ja vapaaehtoistyöllä on keskeinen rooli kunnan yhteistyökumppanina.

Vapaaehtoistyö on tärkeä osa auttamistyötä. Vapaaehtoiset toimivat ystävinä ja tukihenkilöinä. He voivat olla ulkoilu- ja juttukavereita, ryhmien ja kerhojen ohjaajia. Lisäksi he voivat toimia myös kertaluontoisissa auttamistehtävissä. Vapaaehtoisten lista löytyy Uuraisten kunnan nettisivuilta ([Vapaaehtoistoiminta - Uuraisten kunta \(uurainen.fi\)](https://uurainen.fi/vapaaehtoistoiminta)).

Yhteistyötä tehdään myös erilaisissa hankkeissa, kuten Hyvinvointia ikääntyneille -hanke. Hanke on alkanut vuonna 2024.

Kehittämistavoitteet

- Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä
- Henkisen ja hengellisen toimintakyvyn huomioiminen osana toimintakykyä
- Vapaaehtoistyön tukeminen ja edistäminen

12 LOPUKSI

Ikäihmisten hyvinvointiohjelmaa on tehty hyvässä hengessä. Ajatuksena on ollut tuoda päivityksessä esille kunnan ja hyvinvointialueen palveluita ja yhteistyörakennetta. Seuraava ikäihmisten hyvinvointiohjelma on vuosille 2026-2030. Tekijät ottavat mielellään vastaan palautetta ja ideoita, koskien ikäihmisten hyvinvointiohjelmaa. Toivomme, että tästä ohjelmasta olisi apua ikäihmisille.

LÄHTEET

Ikäihmisten palvelujen laatusuositus, STM julkaisu ja 2017 ja luonnos 2020. Kansallinen KASTE –ohjelma 2012–2015

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali -ja terveystalvveluista 980/2012.

LIITE 1

	Vuosi	75 v.	7 %	2 %	14 %	4 %
Uurainen	2025	400	28	8	56	16
	2030	459	32	9	64	18
	2035	470	33	9	66	19
	2040	486	34	10	68	19
	2045	491	34	10	69	20

